

Патрійчук Анна Володимирівнааспірантка кафедри спортивно-педагогічних дисциплін
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника**ORCID ID:** 0009-0003-9583-1332**Іванишин Ірина Мирославівна**кандидат хімічних наук, доцент,
завідувач кафедри теорії та методики фізичної культури
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника**ORCID ID:** 0000-0003-1765-8311

МОТИВАЦІЙНИЙ ПРОФІЛЬ ЮНИХ ФУТЗАЛІСТІВ НА ЕТАПІ ПОПЕРЕДНЬОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Актуальність. На етапі популяризації футзалу в Україні особливо актуальною є проблема мотивації, оскільки, як правило, у перші два роки спортивної підготовки у дітей зникає інтерес до занять. Шлях до тривалих та ефективних занять футзалом, як і будь-яким іншим видом спорту, лежить у розумінні та управлінні мотивацією. **Мета дослідження** – визначити мотиваційні пріоритети юнаків до занять футзалом на етапі попередньої базової підготовки. У дослідженні використано такі **методи** дослідження: аналіз науково-методичних джерел, констатувальний педагогічний експеримент, опитувальник SMS-II для дослідження мотивації до занять футзалом, методи математичної статистики (дескриптивний та кластерний аналіз).

Результати. Установлено, що найбільш репрезентативними формами мотивації для юних футзалістів на етапі попередньої базової підготовки були: ідентифікація ($17,50 \pm 0,416$ бала), інтегрована регуляція ($16,63 \pm 0,613$ бала), внутрішня регуляція ($15,98 \pm 0,582$ бала), інтроєкція ($14,05 \pm 0,576$ бала), зовнішня мотивація ($6,45 \pm 0,479$ бала) та амотивація ($4,95 \pm 0,399$ бала).

На етапі попередньої базової підготовки серед юних футзалістів виділено дві підгрупи, між якими спостерігаються достовірні відмінності в оцінках мотиваційних факторів за винятком показників зовнішньої мотивації та амотивації. Констатували, що з віком у юних футзалістів посилюється амотивація за зниження всіх інших форм мотивації. Мотивація є важливим складником спортивної діяльності, що підтверджує необхідність вивчати мотиваційні характеристики, які спонукатимуть юних футзалістів продовжувати тренувальну діяльність.

Ключові слова: футзал, юні футзалісти, етап попередньої базової підготовки, мотивація, мотиваційний профіль.

Вступ. Сьогодні футзал, безсумнівно, є одним із найбільш динамічно зростаючих за популярністю видів спорту у світі [29; 30], який розвивається завдяки зусиллям FIFA щодо підвищення її привабливості. У ЗМІ та соціальних мережах точаться розмови про те, чи стане футзал олімпійським видом спорту (літнім чи зимовим) [12].

Тому цілеспрямований відбір талановитих юних футзалістів є значним викликом. Розвиток таланту є складним процесом, оскільки багато різних характеристик впливають на відбір молодих перспективних спортсменів [11]. А тому визначення чинників, які можуть допомогти передбачити шанси юних футзалістів на майбутній успіх, є дуже важливим питанням [7; 16].

Існували різні підходи до того, чим визначається талант і які складники таланту. А.М. Вільямс та Т. Рейлі класифікували показники таланту на фізичні, фізіологічні та психологічні фактори [32]. У інших дослідженнях науковці розглядали значущість факторів фізичної підготовленості: спринтерської швидкості, швидкості реакції, координаційних здібностей [17; 34]. Ними встановлено значний зв'язок між результатами рухових тестів та майбутнім успіхом у молодіжному футболі. Інші дослідники вказували на важливість розвитку технічних навичок, таких як контроль та ведення м'яча, кидки [18].

У роботах [15; 19; 21] наголошували на необхідності врахування фізичного розвитку та дозрівання молодих гравців, оскільки зміни фізичних чи фізіологічних параметрів впливають на розвиток моторики та подальшу продуктивність [10; 11]. У роботах [7] рекомендували враховувати психологічні якості, які визначають схильність до певного виду спорту, та розумові здібності, котрі визначають здатність до занять певним видом спорту. Так, дослідники наголошували на таких якостях, як: мотивація [4; 5; 8]; волевові якості; здатність рефлексії [14]; самоефективність [25], пізнання та емоції [16; 21; 33].

Деякі автори стверджують, що визначення причин, які спонукають дітей займатися спортом для розвитку людини, має першорядне значення для вчителів та тренерів [9]. У взаємозв'язку між викладанням та навчанням, коли йдеться про вивчення рухових навичок, мотивація є центральним елементом і може вважатися фундаментальною частиною успішної реалізації юного спортсмена у спорті [9].

К. Молуд, К. Навал, які вивчали мотиваційні фактори для гри у футбол серед підлітків віком 13–16 років, зазначили, що досягнення спортивних результатів є основною причиною для участі у цьому виді спорту, потім йдуть здоров'я та дружба/дозвілля [22]. У іншому дослідженні [2] зазначено, що основним мотиваційним фактором у підлітків, які вирішують займатися футболом, є розвиток моторних навичок.

Усупереч цим дослідженням Т.А. Са встановив, що основним мотиваційним фактором для занять футболом, перш за все, є здоров'я, далі йдуть дружба/дозвілля і, нарешті, спортивна компетентність [27].

Багато досліджень виявили різноманітні мотиваційні чинники для гри у футбол у цій віковій популяції. Клубні дослідження показали більшу мотивацію до змагальних завдань та розвитку навичок [5; 26], фактори, спрямовані на спортивну компетентність.

Мета та завдання. Мета дослідження – визначити мотиваційні пріоритети юнаків до занять футболом на етапі попередньої базової підготовки.

Методи дослідження. Для визначення мотивації юнаків до занять футболом на етапі попередньої базової підготовки була використана шкала спортивної мотивації SMS II, розроблена Л.Г. Пеллет'є зі співав. [23]. Мотивацію юнаків оцінювали за 7-бальною шкалою Лайкерта від 1 (зовсім не відповідає) до 7 (повністю відповідає). SMS-II складається з 18 пунктів, пов'язаних із шістьма підшкалами, що вимірюють мотиваційні регуляції: амотивація; зовнішня регуляція; інтроскопвана регуляція; ідентифікована регуляція; інтегративна регуляція; внутрішня регуляція. Автори [24] показали, що опитувальник SMS-II є задовільно надійним та валідним для вікової категорії від 12-ти до 17-ти років.

Статистичний аналіз. Методи математичної статистики включали описовий та кластерний аналіз. Перед проведенням статистичного аналізу дані були перевірені на наявність відсутніх даних, значень поза діапазоном, викидів та нормальності розподілу вибірки. Кластерний аналіз за методом k-середніх проводився з метою класифікації досліджуваного контингенту за показниками мотиваційного компоненту, оскільки кластери, утворені цим методом, максимально різняться один від одного за досліджуваними показниками. Статистична обробка одержаних даних проводилася за допомогою програмного забезпечення SPSS Statistics 17.0.

У дослідженні взяли участь 19 юнаків Рогатинської ДЮСШ ІФОР та 21 юнак ДЮСШ м. Снятин, Івано-Франківська обл. У віковому розрізі: 12 років і 13 років – по 14 осіб, 14 років – 12 осіб. Стаж занять футболом – три і більше років. Дослідження проведене відповідно до

основних біоетичних норм Гельсінської декларації Всесвітньої медичної асоціації про етичні принципи проведення науково-медичних досліджень. Письмова інформована згода була отримана у батьків кожного учасника дослідження. Учасники заповнили опитувальник спортивної мотивації SMS II. Дослідження проводилося відкрито. Перед початком опитування попередньо була взята згода батьків на участь дітей в опитуванні, після чого учасники опитування були поінформовані про їхні етичні права та про те, що вони можуть припинити свою участь у дослідженні в будь-який момент.

Результати дослідження. У табл. 1 наведено середні значення та стандартні відхилення за всіма питаннями шести підшкал, що становлять SMS-II.

Таблиця 1

**Мотиваційні пріоритети юних футзалістів
на етапі попередньої базової підготовки (n = 40)**

Питання анкети	Статистичні показники	
	$\bar{x}$	SE
<i>Внутрішня регуляція</i>		
Тому що дуже цікаво дізнаватися, як я можу вдосконалюватися	4,60	0,250
Тому що мені приємно відкривати нові стратегії ефективності	5,25	0,255
Тому що мені приємно дізнатися більше про свій вид спорту	5,88	0,278
<i>Інтегрована регуляція</i>		
Тому що заняття спортом відображають мою сутність	4,50	0,353
Тому що заняття спортом є невід'ємною частиною мого життя	6,83	0,129
Тому що завдяки спорту я живу відповідно до своїх принципів	5,30	0,287
<i>Ідентифікована регуляція</i>		
Тому що це хороший спосіб розвивати ті боки себе, які я ціную	5,63	0,239
Тому що я вибрав цей вид спорту як спосіб саморозвиватися	5,48	0,268
Тому що це один із найкращих способів, які я вибрав для розвитку інших аспектів себе	5,90	0,202
<i>Інтроєктована регуляція</i>		
Тому що я відчував би себе погано, якби не знайшов час, щоб зробити це	4,30	0,317
Тому що я б не почувався вартим, якби цього не зробив	3,60	0,306
Тому що я відчуваю себе краще, коли я це роблю	6,15	0,184
<i>Зовнішня регуляція</i>		
Тому що люди, які мені не байдужі, були засмучені, якби я цього не зробив	2,38	0,245
Тому що я думаю, що інші не схвалювали б мене, якби я цього не зробив	1,93	0,233
Тому що люди навколо мене винагороджують, коли я це роблю	2,25	0,192
<i>Амотивація</i>		
Раніше у мене були вагомі причини займатися спортом, але зараз я запитую себе, чи варто мені продовжувати	2,25	0,343
Я вже не знаю. У мене таке враження, що я не здатний досягти успіху в цьому виді спорту	1,43	0,164
Мені вже не зрозуміло. Я не думаю, що моє місце в спорті	1,28	0,095

На рис. 1 представлено сумарні характеристики мотиваційних чинників. Як видно з рис. 1, найбільш репрезентативними формами мотивації для юних футзалістів на етапі попередньої базової підготовки були, у порядку спадання: ідентифікація ($17,50 \pm 0,416$ бала), інтегративна регуляція ($16,63 \pm 0,613$ бала), внутрішня регуляція ($15,98 \pm 0,582$ бала), інтроєкція ($14,05 \pm 0,576$ бала), зовнішня регуляція ($6,45 \pm 0,479$ бала) та амотивація ($4,95 \pm 0,399$ бала).

Нами також було досліджено взаємозв'язки між мотиваційними типами (табл. 2).

Як видно з результатів, представлених у табл. 2, показник внутрішньої регуляції на цьому етапі пов'язаний достовірними позитивними кореляційними зв'язками з інтеграцією, яка також належить до внутрішньої мотивації, та показником ідентифікації, котрий розглядається як проміжний між внутрішньою та зовнішньою мотивацією, а також показником інтроєкції, що належить до зовнішньої мотивації.

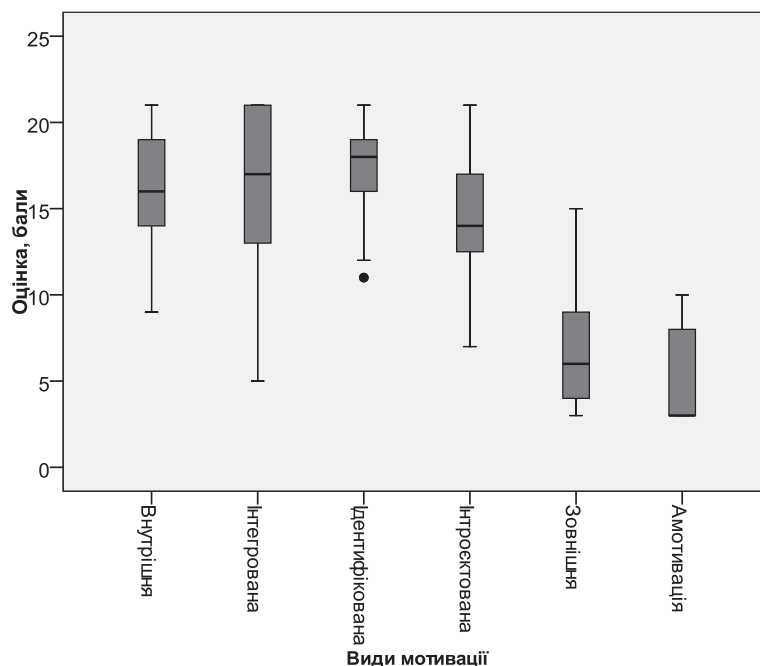

Рис. 1. Структура мотивації юнаків 12–14-ти років до занять футзалом на етапі попередньої базової підготовки

Таблиця 2

Кореляційні взаємозв'язки між мотиваційними типами у юних футзалістів на етапі попередньої базової підготовки

Форми мотивації	Статистики	Внутрішня регуляція	Інтегративна	Ідентифікована	Інтроєкована	Зовнішня	Нерегуляція/Амотивація
Внутрішня регуляція	r p. (2-стор) n	.	,544** ,000 40	,779** ,000 40	,692** ,000 40	,076 ,640 40	-,011 ,946 40
Інтегративна регуляція	r p. (2-стор) n		.	,748** ,000 40	,692** ,000 40	-,051 ,754 40	-,186 ,250 40
Ідентифікована регуляція	r p. (2-стор) n			.	,726** ,000 40	,027 ,870 40	-,108 ,509 40
Інтроєкована регуляція	r p. (2-стор) n				.	,104 ,522 40	-,164 ,311 40
Зовнішня регуляція	r p. (2-стор) n					.	,673** ,000 40
Нерегуляція/Амотивація	r p. (2-стор) n						.

Примітка. ** – кореляція значуща на рівні 0,01 (двостороння)

Установлено також достовірні позитивні кореляційні зв'язки між інтегративною регуляцією та ідентифікацією й інтроєкцією, а також між ідентифікацією та інтроєкцією. Позитивна кореляція саме з останньою формою говорить про її особливе місце у структурі зовнішніх мотивів юних футзалістів. Можна зробити висновок, що саме автономна мотивація підвищує ймовірність усвідомленого ставлення юних футзалістів до занять цим видом спорту на цьому етапі.

Слід також відзначити достовірний позитивний кореляційний зв'язок зовнішньої регуляції з амотивацією у досліджуваній групі, що відображає континуум амотивації до зовнішньої регуляції.

Оскільки мотиваційні регуляції можуть співіснувати на подібних або різних рівнях, що може відповідати різним профілям, кластерний аналіз особливо корисний для виявлення цих однорідних кластерів як для наукових досліджень, так і для практики футболу.

На основі кластерного аналізу методом знаходження k-середніх виділено два кластери за порогової відстані 10,906 і трьох ітерацій. У перший кластер увійшли 17 юних футзалістів, а в другий – 23. Середньостатистичні характеристики мотиваційних типів цих двох груп подано в табл. 3.

Таблиця 3

Середні значення характеристик мотивації юних футзалістів на етапі попередньої базової підготовки в кластерах, $\bar{x} \pm SE$

Показники	Кластери		F-критерій	p
	Кластер 1 (n = 17)	Кластер 2 (n = 23)		
Внутрішня регуляція, бали	12,65±0,636	18,43±0,426	61,740	,000
Інтегративна регуляція, бали	12,94±0,644	19,35±0,375	82,789	,000
Ідентифікована регуляція, бали	15,29±0,580	19,13±0,262	43,339	,000
Інтроєктована регуляція, бали	11,06±0,597	16,26±0,556	39,672	,000
Зовнішня регуляція, бали	6,00±0,681	6,78±0,668	0,646	,426
Нерегуляція/Амотивація, бали	5,76±0,745	4,35±0,391	3,267	,079
Вік, років	13,58±0,193	12,94±0,172	5,912	,020
Стаж занять, років	4,12±0,189	3,47±0,106	9,795	,003

Незважаючи на те що послідовність ранжування мотиваційних чинників зберігається в обох кластерах, дисперсійний аналіз (ANOVA) показав достовірні відмінності між середніми значеннями оцінок мотиваційних типів юних футзалістів, які належать до різних кластерів, за винятком показників зовнішньої мотивації та амотивації.

Як видно з отриманих нами даних (табл. 2), із віком у юних футзалістів посилюється амотивація за зниження всіх інших форм мотивації.

Юні футзалісти, які належать до першого кластера, характеризуються помірним рівнем автономної та низьким рівнем контрольованої мотивації, а ті, що належать до кластера 2, – високим рівнем автономної мотивації та низьким рівнем контрольованої мотивації (рис. 2).

Як показали наші дослідження, на етапі попередньої базової підготовки у юних футзалістів рівною мірою мають місце як внутрішня (внутрішня регуляція, інтегративна), так і зовнішня (зовнішня регуляція, ідентифікація, інтроєкція) мотивації.

Ідентифікаційний тип зовнішньої мотивації юних футзалістів показує, що вони цінують і вважають заняття футболом важливими для себе і, отже, виконують їх за власним вибором. Незважаючи на те що це відбувається із зовнішніх причин (із метою досягнення особистих цілей), така їхня діяльність внутрішньо регулюється та самовизначається.

Це підтверджується й другою позицією такого типу внутрішньої мотивації, як інтегрована, коли юні футзалісти мотивовані займатися фізичними вправами, оскільки це є фундаментальним елементом їхнього життя. На думку [22], дуже важливо розвивати інтегративну мотивацію, яка виникає у зв'язку з бажанням ідентифікувати себе зі спортом.

Із цим перекується і третя позиція внутрішньої регуляції, яка засвідчує, що вони займаються футболом виключно заради задоволення та насолоди, добровільно, за відсутності матеріальної винагороди чи інших зовнішніх стимулів.

Натомість це підкріплюється якоюсь мірою почуттями провини або тривоги, про що засвідчує четверта позиція такого типу зовнішньої мотивації, як інтроєкція. На думку [28], інтроєктоване регулювання сприяє наполегливості та стійкості, які необхідні, коли тренувальний та змагальний процеси стають усе більш зобов'язуючими та/або монотонними.

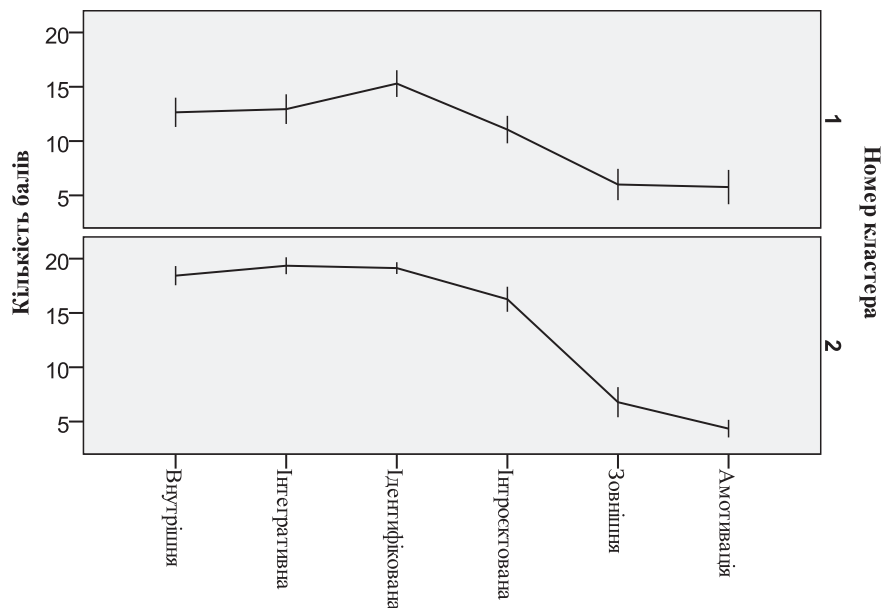

Рис. 2. Мотиваційні профілі юних футзалістів на етапі попередньої базової підготовки

Низькі оцінки зовнішньої регуляції, пов'язаної з матеріальними винагородами або обмеженнями, що накладаються тренерами, батьками і т. п., засвідчують, що на етапі попередньої базової підготовки цей вид мотивації не є важливим.

Наші результати добре узгоджуються з дослідженнями Х.Х. Чої, який установив, що аспекти внутрішньої мотивації є домінуючими в спортсменів-юніорів у футболі [3]. Серед форм зовнішньої мотивації найбільш поширена мотивація, заснована на механізмі інтроєкції, яка залежить від особистої відповідальності. А як відомо, саме у підлітковому віці інтенсивно розвиваються особиста відповідальність та професійне ставлення до своїх обов'язків.

Проте вони дещо не узгоджуються з дослідженнями [23], які на основі повної версії опитувальника SMS установили, що найбільш репрезентативними формами мотивації для спортсменів віком 19 років були зовнішня регуляція (стимуляція, досягнення), ідентифікація, зовнішня регуляція (когнітивна), інтроєкція, зовнішня регуляція та амотивація. Як бачимо, мотивація включення до заняття спортом спортсменів у цьому дослідженні відрізняється переважанням зовнішньої мотивації.

Нами встановлено також зміну мотиваційних чинників із віком у досліджуваному віковому проміжку, а саме: зниження показників як внутрішньої, так і зовнішньої мотивації та зростання показника амотивації. Зниження показників внутрішньої мотивації з віком у підлітковому віці підтверджується й іншими дослідженнями [15], проте на тлі збільшення показників зовнішньої мотивації. На їхню думку, загальне зниження внутрішньої мотивації у старших підлітків (15–17 років) і професійних спортсменів та збільшення частки зовнішньої мотивації зумовлюються наявністю зовнішніх винагород у більш професійному спорті [22; 35].

Однак у роботі [3] стверджується, що всім формам мотивації юних спортсменів (12–16 років) притаманні свої переломні моменти. Так, у віці від 12-ти до 14-ти років спортсмени відчували набагато більше задоволення від тренувань та найбільш сприйнятливі до будь-якого виду зовнішнього впливу. У віці від 13-ти до 15-ти років знижується як внутрішня, так і зовнішня мотивація, при цьому амотивація до футболу зростає. Однак найбільш важливим періодом для роботи тренера є вік 14 років, коли особливо складно підтримувати мотивацію у юних футболістів [3], що й було встановлено у нашому дослідженні.

Виділення нами двох мотиваційних профілів на етапі попередньої базової підготовки (12–14 років) знайшло своє підтвердження у роботах [13; 20]. У цих дослідженнях було виявлено від двох до чотирьох мотиваційних профілів: самовизначений профіль демонструє високу автономну мотивацію та помірно низьку контрольовану мотивацію; профіль високої мотивації

демонструє як високу автономну, так і контрольовану мотивацію; помірний мотиваційний профіль указує на високий або помірний рівень автономної мотивації та помірний рівень контрольованої мотивації; низький мотиваційний профіль виявляє помірний або низький рівень автономної мотивації та низький рівень контрольованої мотивації.

Висновки. На основі результатів нашого дослідження можна стверджувати, що на етапі попередньої базової підготовки юні футзалісти мають однаково високі показники автономної мотивації (внутрішня, інтегрована та ідентифікована регуляції), що може бути пояснено специфікою видів спорту, де потрібні особлива відточеність рухів, максимально високі координація та концентрація уваги, а також успішне виконання всіх складних рухів.

Кореляційний аналіз виявив помірно-сильні позитивні зв'язки між автономними формами мотивації (внутрішньою, інтегративною та ідентифікованою), між контрольованими формами мотивації (зовнішньою регуляцією) та амотивацією. Виділено два мотиваційні профілі серед юних футзалістів на етапі попередньої базової підготовки: самовизначений профіль (висока автономна мотивація та низька контрольована мотивація) і низький мотиваційний профіль (помірний рівень автономної мотивації та низький рівень контрольованої мотивації).

Перспектива подальших досліджень полягає у подальшому лонгітюдному дослідженні мотиваційних профілів юних футзалістів на етапах спеціалізованої базової підготовки та їхнього впливу на професійний ріст.

Література:

1. Borges L., Dermargos A., Gorjão R., Cury-Boaventura M.F., Hirabara S.M., Abad C.C. Hatanaka E. Updating futsal physiology, immune system, and performance. *Research in Sports Medicine*. 2021. Vol. 30, Iss. 6. P. 659–676. <https://doi.org/10.1080/15438627.2021.1929221>
2. Buekers M., Borry P., Rowe P. Talent in sports. Some reflections about the search for future champions. *Movement and Sport Sciences*. 2015. Vol. 88. P. 312.
3. Choi H.-H. The Relationships between Participation Motivation and Continuous Participation Intention: Mediating Effect of Sports Commitment among University Futsal Club Participants. *Sustainability*. 2023. Vol. 15, Iss. 6. P. 5224. <https://doi.org/10.3390/su15065224>
4. Clancy R.B., Herring M.P., MacIntyre E., Campbell M. A review of competitive sport motivation research. *Psychology of Sport and Exercise*. 2016. Vol. 27. P. 232–242. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2016.09.003>
5. Coelho E., Machado J.M., Schutz E.dos S.F. Fatores motivacionais para a prática de futsal e futebol por crianças e adolescentes: uma revisão sistemática. *RBFF – Revista Brasileira De Futsal E Futebol*. 2022. Vol. 13, No 55. P. 604–614. <https://www.rbff.com.br/index.php/rbff/article/view/1191>
6. Crane J., Temple V. A systematic review of dropout from organized sport among children and youth. *European Physical Education Review*. 2015. Vol. 21, Iss. 1. P. 114–131.
7. Deprez D.N., Fransen J., Lenoir M., Philippaerts R.M., Vaeyens R. A retrospective study on anthropometrical, physical fitness, and motor coordination characteristics that influence dropout, contract status, and first-team playing time in high-level soccer players aged eight to eighteen years. *Journal of Strength and Conditioning Research*. 2015. Vol. 29, Iss. 6. P. 1692–1704. <https://doi.org/10.1519/JSC.0000000000000806>
8. Đurović D., Veljković A.A., Petrović T. Psychological aspects of motivation in sport achievement. *Facta Universitatis, Series: Physical Education and Sport*. 2020. Vol. 18, No 2. P. 465–474. <https://doi.org/10.22190/FUPES190515044D>
9. Dutra G., Alcântara C.H., Santana I.A.P., Turnes T. Fatores motivacionais de crianças e adolescentes praticantes de Futsal em ambientes com diferentes propostas de ensino. *Revista Brasileira de Futsal e Futebol. São Paulo*. 2019. Vol. 11. Num. 45. P. 483–489.
10. Forsman H., Blomqvist M., Davids K., Liukkonen J., Konttinen N. Identifying technical, physiological, tactical and psychological characteristics that contribute to career progression in soccer. *International Journal of Sports Science & Coaching*. 2016. Vol. 11, Iss. 4. P. 505–513. <https://doi.org/10.1177/1747954116655051>
11. Forsman H., Grasten A., Blomqvist M., Davids K., Liukkonen J., Konttinen N. Development of perceived competence, tactical skills, motivation, technical skills, and speed and agility in young

soccer players. *Journal of Sports Sciences*. 2016. Vol. 34, Iss. 14. P. 13118. <https://doi.org/10.1080/02640414.2015.1127401>

12. Futsal and the Olympics: exploring current exclusions and future opportunities. URL: https://www.futsalfocus.net/futsal-olympics-exploring-current-exclusions-future-opportunities/#google_vignette

13. Gillet N., Berjot S., Vallerand R.J., Amoura S., Rosnet E. Examining the motivation-performance relationship in competitive sport: A cluster-analytic approach. *International Journal of Sport Psychology*. 2012. Vol. 43. P. 79–102.

14. González-Villora S., Prieto-Ayuso A., León M.P., Marinho J.L.C., Travassos B. Elite futsal players' perceptions of paths to expertise: A multidimensional and qualitative approach. *Motricidade*. 2022. Vol. 18, No 1. P. 20–30. <https://doi.org/10.6063/motricidade.23971>

15. Gu X., Zhang T. Changes of Children's Motivation in Physical Education and Physical Activity: A Longitudinal Perspective. *Advances In Physical Education*. 2016. No 6. P. 205–212.

16. Honer O., Feichtinger P. Psychological talent predictors in early adolescence and their empirical relationship with current and future performance in soccer. *Psychology of Sport and Exercise*. 2016. No 25 (Suppl. C). P. 17–26. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2016.03.004>

17. Honer O., Votteler A. Prognostic relevance of motor talent predictors in early adolescence: A group- and individual-based evaluation considering different levels of achievement in youth football. *Journal of Sports Sciences*. 2016. Vol. 110. <https://doi.org/10.1080/02640414.2016.1177658>

18. Huijgen B.C.H. Technical skills, the key to succes? A study on talent development and selection of youth soccer players. Groningen: s.n.; 2013. 128 p.

19. Lago-Fuentes C., Rey E., Padrón-Cabo A., Prieto-Trancoso J., Garcia-Núñez J. The relative age effect in professional futsal players. *J Hum Kinet*. 2020. No 72. P. 173–183. <https://doi.org/10.2478/hukin-2019-0105>

20. Martinent G., Decret J.-C. Motivational profiles among young table tennis players in intensive training settings: A latent profile transition analysis. *Journal of Applied Sport Psychology*. 2015. Vol. 27. P. 268–287. <http://doi.org/10.1080/10413200.2014.993485>

21. Mendes D., Travassos B., Carmo J.M., Cardoso F., Costa I., Sarmento H. Talent Identification and Development in Male Futsal: A Systematic Review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2022. Vol. 19, Iss. 17. P. 10648. <https://doi.org/10.3390/ijerph191710648>

22. Mouloud K., Nawal K. Sport achievement motivation in youth football players. *VIREF Revista de Educación Física*. 2020. Vol. 9. No 1. P. 41–47. URL: https://www.researchgate.net/publication/340579209_Sport_achievement_motivation_in_youth_football_players

23. Pelletier L.G., Rocchi M.A., Vallerand R.J., Deci E.L., Ryan R.M. Validation of the revised sport motivation scale (SMS-II). *Psychology of Sport and Exercise*. 2013. Vol. 14, Iss. 3. P. 329–341. <http://doi.org/10.1016/j.psychsport.2012.12.002>

24. Pereira P., Santos F., Marinho D.A. Validation of the Sport Motivation Scale-II: Implications for the Portuguese Youth Sport System. *SAGE Open*. 2024. Vol. 14, Iss. 1. <https://doi.org/10.1177/21582440231218512>

25. Reverdito R.S., Carvalho H.M., Galatti L.R., Scaglia A.J., Gonçalves C.E., Paes R.R. Effects of Youth Participation in Extra-Curricular Sport Programs on Perceived Self-Efficacy: A Multilevel Analysis. *Perceptual and motor skills*. 2017. Vol. 124, No 3. P. 569–583. <https://doi.org/10.1177/0031512517697069>

26. Rodrigues F., Monteiro D., Matos R., Jacinto M., Antunes R., Amaro N. Motivation among Teenage Football Players: A Longitudinal Investigation throughout a Competitive Season. *European journal of investigation in health, psychology and education*. 2023. Sep 4. Vol. 13, Iss. 9. P. 1717–1727. <https://doi.org/10.3390/ejihpe13090124>.

27. Sá T.A. Motivação de crianças entre 11 e 14 anos para a prática do futsal. TCC de Graduação de Licenciatura em Educação Física. Universidade Federal do Rio Grande do Sul. Porto Alegre. 2009. 50 p.

28. Taylor I. The five self-determination mini-theories applied to sport. In S.D. Mellalieu, S. Hanton (Eds.). *Contemporary advances in sport psychology: A review*. Routledge/Taylor & Francis Group, 2015. P. 68–90.

29. The FA The FA Futsal Strategy 2018–24 – Fast Forward with Futsal [Internet]. URL: <http://www.thefa.com/-/media/thefacom-new/files/get-involved/2018/fa-futsal-strategy-2018–24.ashx>
30. UEFA and futsal: a timeline. URL: <https://www.uefa.com/news-media/news/0271-1438e727bc8a-6d37946072f6-1000--uefa-and-futsal-a-timeline/>
31. Walter N., Nikoleizig L., Alfermann D. Effects of Self-Talk Training on Competitive Anxiety, Self-Efficacy, Volitional Skills, and Performance: An Intervention Study with Junior Sub-Elite Athletes. *Sports* (Basel, Switzerland). 2019. Vol. 7, Iss. 6. P. 148. <https://doi.org/10.3390/sports7060148>
32. Williams A.M., Reilly T. Talent identification and development in soccer. *Journal of Sports Sciences*. 2000. Vol. 18, Iss. 9. P. 65767. <https://doi.org/10.1080/02640410050120041>
33. Wilson R.S., James R.S., David G., Hermann E., Morgan O.J., Niehaus A.C., et al. Multivariate analyses of individual variation in soccer skill as a tool for talent identification and development: utilising evolutionary theory in sports science. *Journal of Sports Sciences*. 2016. Vol. 34, Iss. 21. P. 1–13. P. 113. <https://doi.org/10.1080/02640414.2016.1151544>
34. Wormhoudt R., Savelsbergh G., Teunissen J., Davids K. The athletic skills model. Optimizing talent development through movement education. London and New York: Routledge, 2018. 304 p.
35. Zuber C., Zibung M., Conzelmann A. Motivational patterns as an instrument for predicting success in promising young football players. *Journal of Sports Sciences*. 2015. Vol. 33. Iss. 2. P. 160–168. <https://doi.org/10.1080/02640414.2014.928827>

References:

1. Borges, L., Dermargos, A., Gorjão, R., Cury-Boaventura, M.F., Hirabara, S.M., Abad, C.C., & Hatanaka, E. (2021). Updating futsal physiology, immune system, and performance. *Research in Sports Medicine*, 30(6), 659–676. <https://doi.org/10.1080/15438627.2021.1929221> [in English].
2. Buekers, M., Borry, P., & Rowe, P. (2015). Talent in sports. Some reflections about the search for future champions. *Movement and Sport Sciences*, 88, 3–12 [in English].
3. Choi, H.-H. (2023). The relationships between participation motivation and continuous participation intention: Mediating effect of sports commitment among university futsal club participants. *Sustainability*, 15(6), 5224. <https://doi.org/10.3390/su15065224> [in English].
4. Clancy, R.B., Herring, M.P., MacIntyre, T.E., & Campbell, M.J. (2016). A review of competitive sport motivation research. *Psychology of Sport and Exercise*, 27, 232–242. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2016.09.003> [in English].
5. Coelho, E., Machado, J.M., & Schutz, E. dos S.F. (2022). Fatores motivacionais para a prática de futsal e futebol por crianças e adolescentes: uma revisão sistemática. *Revista Brasileira De Futsal E Futebol*, 13(55), 604–614. <https://www.rbff.com.br/index.php/rbff/article/view/1191> [in English].
6. Crane, J., & Temple, V. (2015). A systematic review of dropout from organized sport among children and youth. *European Physical Education Review*, 21(1), 114–131 [in English].
7. Deprez, D.N., Fransen, J., Lenoir, M., Philippaerts, R.M., & Vaeyens, R. (2015). A retrospective study on anthropometrical, physical fitness, and motor coordination characteristics that influence dropout, contract status, and first-team playing time in high-level soccer players aged eight to eighteen years. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 29(6), 1692–1704. <https://doi.org/10.1519/JSC.0000000000000806> [in English].
8. Đurović, D., Veljković, A.A., & Petrović, T. (2020). Psychological aspects of motivation in sport achievement. *Facta Universitatis, Series: Physical Education and Sport*, 18(2), 465–474. <https://doi.org/10.22190/FUPES190515044D> [in English].
9. Dutra, G., Alcântara, C.H., Santana, I.A.P., & Turnes, T. (2019). Fatores motivacionais de crianças e adolescentes praticantes de Futsal em ambientes com diferentes propostas de ensino. *Revista Brasileira de Futsal e Futebol*, 11(45), 483–489 [in English].
10. Forsman, H., Blomqvist, M., Davids, K., Liukkonen, J., & Konttinen, N. (2016). Identifying technical, physiological, tactical and psychological characteristics that contribute to career progression in soccer. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 11(4), 505–513. <https://doi.org/10.1177/1747954116655051> [in English].
11. Forsman, H., Gråsten, A., Blomqvist, M., Davids, K., Liukkonen, J., & Konttinen, N. (2016). Development of perceived competence, tactical skills, motivation, technical skills, and speed

and agility in young soccer players. *Journal of Sports Sciences*, 34(14), 1311–1318. <https://doi.org/10.1080/02640414.2015.1127401> [in English].

12. Futsal and the Olympics: Exploring current exclusions and future opportunities. (n.d.). <https://www.futsalfocus.net/futsal-olympics-exploring-current-exclusions-future-opportunities/> [in English].

13. Gillet, N., Berjot, S., Vallerand, R.J., Amoura, S., & Rosnet, E. (2012). Examining the motivation-performance relationship in competitive sport: A cluster-analytic approach. *International Journal of Sport Psychology*, 43, 79–102.

14. González-Víllora, S., Prieto-Ayuso, A., León, M.P., Marinho, J.L.C., & Travassos, B. (2022). Elite futsal players' perceptions of paths to expertise: A multidimensional and qualitative approach. *Motricidade*, 18(1), 20–30. <https://doi.org/10.6063/motricidade.23971>.

15. Gu, X., & Zhang, T. (2016). Changes of children's motivation in physical education and physical activity: A longitudinal perspective. *Advances in Physical Education*, 6, 205–212 [in English].

16. Honer, O., & Feichtinger, P. (2016). Psychological talent predictors in early adolescence and their empirical relationship with current and future performance in soccer. *Psychology of Sport and Exercise*, 25(Suppl. C), 17–26. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2016.03.004> [in English].

17. Honer, O., & Votteler, A. (2016). Prognostic relevance of motor talent predictors in early adolescence: A group- and individual-based evaluation considering different levels of achievement in youth football. *Journal of Sports Sciences*, 34(18), 1706–1716. <https://doi.org/10.1080/02640414.2016.1177658> [in English].

18. Huijgen, B.C.H. (2013). Technical skills, the key to success? A study on talent development and selection of youth soccer players (Doctoral dissertation). Groningen: s.n. [in English].

19. Lago-Fuentes, C., Rey, E., Padrón-Cabo, A., Prieto-Trancoso, J., & García-Núñez, J. (2020). The relative age effect in professional futsal players. *Journal of Human Kinetics*, 72, 173–183. <https://doi.org/10.2478/hukin-2019-0105> [in English].

20. Martinent, G., & Decret, J.-C. (2015). Motivational profiles among young table tennis players in intensive training settings: A latent profile transition analysis. *Journal of Applied Sport Psychology*, 27, 268–287. <https://doi.org/10.1080/10413200.2014.993485> [in English].

21. Mendes, D., Travassos, B., Carmo, J.M., Cardoso, F., Costa, I., & Sarmiento, H. (2022). Talent identification and development in male futsal: A systematic review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(17), 10648. <https://doi.org/10.3390/ijerph191710648> [in English].

22. Mouloud, K., & Nawal, K. (2020). Sport achievement motivation in youth football players. *VIREF Revista de Educación Física*, 9(1), 41–47. <https://www.researchgate.net/publication/340579209> [in English].

23. Pelletier, L. G., Rocchi, M.A., Vallerand, R.J., Deci, E.L., & Ryan, R.M. (2013). Validation of the revised sport motivation scale (SMS-II). *Psychology of Sport and Exercise*, 14(3), 329–341. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2012.12.002> [in English].

24. Pereira, P., Santos, F., & Marinho, D.A. (2024). Validation of the Sport Motivation Scale-II: Implications for the Portuguese youth sport system. *SAGE Open*, 14(1). <https://doi.org/10.1177/21582440231218512> [in English].

25. Reverdito, R.S., Carvalho, H.M., Galatti, L.R., Scaglia, A.J., Gonçalves, C.E., & Paes, R.R. (2017). Effects of youth participation in extra-curricular sport programs on perceived self-efficacy: A multilevel analysis. *Perceptual and Motor Skills*, 124(3), 569–583. <https://doi.org/10.1177/0031512517697069> [in English].

26. Rodrigues, F., Monteiro, D., Matos, R., Jacinto, M., Antunes, R., & Amaro, N. (2023). Motivation among teenage football players: A longitudinal investigation throughout a competitive season. *European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education*, 13(9), 1717–1727. <https://doi.org/10.3390/ejihpe13090124> [in English].

27. Sá, T.A. (2009). *Motivação de crianças entre 11 e 14 anos para a prática do futsal* [Bachelor's thesis, Universidade Federal do Rio Grande do Sul]. Porto Alegre [in English].

28. Taylor, I. (2015). The five self-determination mini-theories applied to sport. In S.D. Mellalieu & S. Hanton (Eds.), *Contemporary advances in sport psychology: A review* (pp. 68–90). Routledge/Taylor & Francis Group [in English].

29. The FA. (2018). The FA futsal strategy 2018–24 – Fast forward with futsal. <http://www.thefa.com/-/media/thefacom-new/files/get-involved/2018/fa-futsal-strategy-2018-24.ashx> [in English].
30. UEFA. (n.d.). UEFA and futsal: A timeline. <https://www.uefa.com/news-media/news/0271-1438e727bc8a-6d37946072f6-1000--uefa-and-futsal-a-timeline/> [in English].
31. Walter, N., Nikoleizig, L., & Alfermann, D. (2019). Effects of self-talk training on competitive anxiety, self-efficacy, volitional skills, and performance: An intervention study with junior sub-elite athletes. *Sports*, 7(6), 148. <https://doi.org/10.3390/sports7060148> [in English].
32. Williams, A.M., & Reilly, T. (2000). Talent identification and development in soccer. *Journal of Sports Sciences*, 18(9), 657–667. <https://doi.org/10.1080/02640410050120041> [in English].
33. Wilson, R.S., James, R.S., David, G., Hermann, E., Morgan, O.J., Niehaus, A.C., et al. (2016). Multivariate analyses of individual variation in soccer skill as a tool for talent identification and development: Utilising evolutionary theory in sports science. *Journal of Sports Sciences*, 34(21), 1130–1140. <https://doi.org/10.1080/02640414.2016.1151544> [in English].
34. Wormhoudt, R., Savelsbergh, G., Teunissen, J., & Davids, K. (2018). *The athletic skills model: Optimizing talent development through movement education*. London & New York: Routledge. [in English].
35. Zuber, C., Zibung, M., & Conzelmann, A. (2015). Motivational patterns as an instrument for predicting success in promising young football players. *Journal of Sports Sciences*, 33(2), 160–168. <https://doi.org/10.1080/02640414.2014.928827> [in English].

Patriichuk Anna, Ivanyshyn Iryna

MOTIVATIONAL PROFILE OF YOUNG FUTSAL PLAYERS AT THE STAGE OF PRELIMINARY BASIC TRAINING

Relevance of the problem. *At the current stage of futsal popularization in Ukraine, the problem of motivation is particularly relevant. As a rule, children's interest in sports training declines during the first two years of engagement. A sustainable and effective training process in futsal – as in any sport – depends on understanding and managing motivation.*

The purpose of this research was to determine the motivational priorities of boys engaged in futsal at the stage of preliminary basic training. The next **methods** were used: analysis of scientific and methodological sources, a pedagogical experiment, the Sport Motivation Scale-II (SMS-II) questionnaire has been **used** to assess the motivation of futsal practitioners, and statistics, including descriptive and cluster analyses. The study involved 19 boys from Rohatyn Youth Sports School (Ivano-Frankivsk region) and 21 boys from the Sniatyn Youth Sports School (Ivano-Frankivsk region). The research was conducted in compliance with the key bioethical principles of the Declaration of Helsinki of the World Medical Association. Informed consent was obtained from the parents of all participants.

Results. *It was found that the most representative forms of motivation among young futsal players at the stage of preliminary basic training were: identification (17.50 ± 0.416 points), integrated regulation (16.63 ± 0.613 points), intrinsic regulation (15.98 ± 0.582 points), introjection (14.05 ± 0.576 points), external regulation (6.45 ± 0.479 points), and amotivation (4.95 ± 0.399 points).*

Two subgroups of young futsal players were identified within the sample, showing statistically significant differences in their motivational profiles, except for external regulation and amotivation. The study also established that with age, there is a decline in all forms of motivation except for amotivation, which tends to increase. Motivation is a crucial component of sports activity, confirming the need for further investigation of motivational characteristics that encourage young futsal players to remain engaged in training.

Key words: *futsal, young futsal players, stage of preliminary basic training, motivation, motivational profile.*

Дата надходження статті: 01.08.2025

Дата прийняття статті: 10.09.2025

Опубліковано: 23.10.2025